КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра економічної та соціальної географії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана з навчальної роботи
Володимир ПАСЬКО
«29» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СИСТЕМИ ПІДТРИМКИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

для студентів

галузь знань	**10 природничі науки**
спеціальність	**106 – Географія**
освітній рівень	**магістр**
освітня програма	**Економічна та соціальна географія**
вид дисципліни	**вибіркова**

Форма навчання	**денна**
Навчальний рік	**2023/2024**
Семестр	**3**
Кількість кредитів ECTS	**4**
Мова викладання, навчання та оцінювання	**українська**
Форма заключного контролю	**залік**

Викладач: **Провотар Наталія Іванівна**, *доцент кафедри економічної та соціальної географії, кандидат географічних наук, доцент*

Запотоцька Вікторія Анатоліївна, *асистент кафедри економічної та соціальної географії, кандидат географічних наук*

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____(_____) «__»___ 20__р.
на 20__/20__ н.р. _____(_____) «__»___ 20__р.

КИЇВ – 2023

Розробник: Запотоцька Вікторія Анатоліївна, *асистент кафедри економічної та соціальної географії, кандидат географічних наук*

ЗАТВЕРДЖЕНО
«13» червня 2023 р.
Завідувач кафедри економічної та соціальної географії
_____ професор Костянтин МЕЗЕНЦЕВ

Протокол № 11 від «13» червня 2023 р.

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол № 6 від «28» серпня 2023 р.
Голова науково-методичної комісії _____ доцент Наталія КОРОГОДА

«28» серпня 2023 р.

ВСТУП

1. **Мета дисципліни** – засвоєння теоретичних знань і набуття практичних навичок з використання теорії і практики прийняття рішень в ієрархічних системах в умовах невизначеності, неточності та неповноти інформації.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Успішне опанування дисциплін «Теорії просторової організації», «Суспільно-географічне прогнозування», «Прикладна економічна та соціальна географія (Applied Economic and Social Geography)».
2. Володіти навичками аналізу просторового розвитку.
3. Знати сучасні кількісні та якісні методи географічних досліджень, вміти їх застосовувати у науково-дослідницькій діяльності.

2. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна присвячена формуванню у студентів теоретичних знань і практичних навичок у галузі системи підтримки прийняття рішень; отримання навичок формалізації та кількісного обґрунтовування рішень для подальшого використання одержаних знань в науково-дослідній, організаційній та проектній роботі. Дисципліна спрямована на ознайомлення студентів з перспективами розвитку сучасних інформаційних технології у галузі систем підтримки прийняття рішень, їхнього застосування для вирішення економічних та управлінських задач.

4. **Завдання**. Завдання дисциліни «Системи підтримки прийняття рішень» полягають у наданні студентам загальних та фахових компетентностей, передбачених освітньо-науковою програмою «Економічна та соціальна географія», зокрема у:
   - здатності виявляти, ставити і вирішувати проблеми (ЗК 3);
   - здатності приймати обґрунтовані рішення (ЗК 4);
   - здатності здійснювати фахову оцінку програм, стратегій і планів розвитку територій, процесів глобалізації, регіоналізації та урбанізації у світі, проводити їхню суспільно-географічну експертизу та моніторинг (СК 5);
   - здатності застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні проблем природокористування, геопланування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризму, оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та екологічні наслідки управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку (СК 7).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		**Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання**	**Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання**	**Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни**
Код	**Результат навчання**			
1.1	класифікацію управлінських рішень і вимоги до них, систему управлінських рішень і їх ієрархічний зв'язок, взаємозв'язок управлінських рішень та функцій управління;	*лекція практичне заняття, самостійна робота*		
1.2	етапи та організацію розробки управлінських рішень, організаційно-технологічні основи підготовки рішення, організацію і	*лекція практичне заняття, самостійна*		

	контроль виконання рішень;	*робота*	*Виконання практичних робіт, тематичні контрольні роботи, залік*	*до 45%*
1.3	визначення ефективності управлінських рішень; якість і функції управління, шляхи підвищення ефективності управлінських рішень,	*лекція практичне заняття, самостійна робота*		
1.4	натуралістичний і системодіяльний методологічний підхід в теорії прийняття рішень, системний підхід в розробці, прийнятті і реалізації управлінських рішень, методи вирішення проблем;	*лекція практичне заняття, самостійна робота*		
1.5	прийняття рішень в умовах невизначеності і ризику, прийняття стратегічних рішень, вироблення рішення керівником тактичного рівня, управлінські рішення в сфері маркетингу, рішення в сфері управління персоналом;	*лекція практичне заняття, самостійна робота*		
1.6	аналітичні методи обґрунтування управлінських рішень;	*лекція практичне заняття, самостійна робота*		
1.7	оцінювання проектів системи підтримки прийняття рішень;	*лекція практичне заняття, самостійна робота*		
2.1	збирати, обробляти та аналізувати інформацію для прийняття рішень;	*лекція практичне заняття, самостійна робота*	*Виконання практичних робіт, тематичні контрольні роботи, залік*	*до 35%*
2.2	визначати взаємозв'язок управлінських рішень та функцій управління;	*лекція практичне заняття, самостійна робота*		
2.3	використовувати методи екстраполяції, параметричні методи, експертні методи, евристичні методи, нормативні, експериментальні та індексні методи;	*лекція практичне заняття, самостійна робота*		
2.4	використовувати аналітичні методи обґрунтування управлінських рішень;	*лекція практичне заняття, самостійна робота*		
2.5	забезпечувати співставність альтернативних варіантів управлінських рішень;	*лекція практичне заняття, самостійна*		

		робота		
2.6	врахувати фактори ризику і невизначеності при прийнятті рішень та визначати шляхи підвищення ефективності управлінських рішень;	*лекція практичне заняття, самостійна робота*		
2.7	оцінювати проекти системи підтримки прийняття рішень;	*лекція практичне заняття, самостійна робота*		
3.1	**комунікація**: вироблення у студентів практичних навичок міжособистісної комунікації при здійсненні проектного дослідження в системі підтримки прийняття рішень	*лекція практичне заняття, самостійна робота*	*Виконання практичних робіт, тематична контрольна робота (тести), залік*	*до 10%*
4.1	**автономність та відповідальність** при аналізі та прийнятті управлінського рішення в умовах невизначеності і ризику, стратегічних рішень, рішень в сфері у сфері управління персоналом	*лекція практичне заняття, самостійна робота*	*Виконання практичних робіт, тематична контрольна робота (тести), залік*	*до 10%*

5. **Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання**

Результати навчання дисципліни / Програмні результати навчання	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7
Вміти виявляти, ставити та розв'язувати науково-прикладні проблеми, здійснювати критичну оцінку прийнятих рішень (ПР05)	+	+	+	+	+	+	+
Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та геоекологічні наслідки реалізації управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризму (ПР11)			+		+		

Результати навчання дисципліни / Програмні результати навчання	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	3.1	4.1
Вміти виявляти, ставити та розв'язувати науково-прикладні проблеми, здійснювати критичну оцінку прийнятих рішень (ПР05)	+	+	+	+	+	+	+		+
Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та геоекологічні наслідки реалізації управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризму (ПР11)						+	+	+	+

7. Схема формування оцінки

Форми оцінювання: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами виконання практичних робіт, написання письмових контрольних робіт та заліку.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- результати навчання – **1.1-1.7 (знання)** – до 45%;
- результати навчання – **2.1-2.7 (вміння)** - до 35%;
- результати навчання – **3 (комунікація)** - до 10%;
- результати навчання – **4 (автономність та відповідальність)** – до 10%

7.1. Організація оцінювання.

У курсі передбачено 2 змістові частини. Заняття проводяться у формі лекцій та практичних занять. Завершується дисципліна заліком.

Семестрове оцінювання: кількість балів, що студент отримує протягом семестру, є сумою балів, що були отримані при виконання та захисті практичних робіт, виконанні тематичних контрольних робіт. Робота на практичних заняттях оцінюється по виконанню, відповідно до графіка проведення практичних занять. Тематичні контрольні роботи проводяться письмово у тестовій формі.

Підсумкове оцінювання у формі ***заліку*** проводиться в письмовому форматі. Максимальна кількість балів під час заліку – 40, мінімальна кількість балів, що додаються до семестрових – 24 (60% максимальної кількості балів, відведених на залік).

Умови допуску до заліку: рекомендований мінімум для допуску до заліку – ***36 балів***. Для студентів, які набрали сумарно меншу від *36 балів* (рекомендований мінімум) кількість, обов'язковою умовою для отримання допуску до заліку є написання рефератів за питаннями пропущених чи недостатньо засвоєних тем.

Загалом формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (друга редакція), що введено в дію наказом ректора № 170-32 від 11 квітня 2022 року.

Шкала відповідності

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Кількість годин		
	лекції	практичні	самостійна робота
Змістова частина 1. **Теоретико-методичні основи підтримки прийняття рішень**			
Тема 1. Рішення в системі управління	2	2	8
Тема 2. Технологія підготовки, прийняття і реалізації управлінських рішень	2	1	9
Тема 3. Якість та ефективність управлінських рішень	4	1	9
Тема 4. Методологічні підходи до розробки управлінських рішень	2	1	8
Змістова частина 2. **Практична реалізація та оцінка підтримки прийняття рішень**			
Тема 5. Особливості прийняття окремих управлінських рішень	2	1	10
Тема 6. Аналітичні методи обґрунтування управлінських рішень	4	2	9
Тема 7. Методи прогнозування управлінських рішень	2	1	10
Тема 8. Методи економічного обслуговування управлінських рішень	4	1	9
Тема 9. Оцінювання проектів систем підтримання прийняття рішень	2	2	10
Разом	**24**	**12**	**82**

Загальний обсяг ***120*** *год.,* в тому числі:
лекцій – ***24*** *год.,*
практичні заняття – ***12*** *год.,*
консультації – ***2*** *год,*
самостійна робота – ***82*** *год.*

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

1. Балан В. Г. Прийняття управлінських рішень. Методи, моделі, терміни, поняття, категорії. Тестові завдання. Ділові ігри: навч. посіб. Київ, 2008.
2. Балан В. Г. Моделі прийняття управлінських рішень: навч.-метод. посібник. Київ, 2011.
3. Василенко В.О. Теорія і практика розробки управлінських рішень: Навчальний посібник. Київ, 2003. 420 с.
4. Ситник В. Ф. Системи підтримки прийняття рішень. Київ: КНЕУ, 2004. 614 с.

Додаткові:

1. Бакуменко В. Д. Державно-управлінські рішення: навч. посібник. Київ: ВПЦ АМУ, 2012. 344 с.
2. Гнатієнко Г. М. Снитюк В. Є. Експертні технології прийняття рішень. Київ, 2008. 444 с.
3. Гевко І.Б. Методи прийняття управлінських рішень: підручник. Київ: Кондор, 2009. 187с.

4. Дерлоу Дес. Ключові управлінські рішення. Технологія прийняття рішень. Київ: Наукова думка 2001. 242 с
5. Лесечко, М. Д. Психологія управлінських рішень і створення ефективних команд: навчальний посібник. Львів, 2003. 100 с.
6. Лесечко М.Д. Технологія прийняття управлінських рішень в органах державного управління та органах місцевого самоврядування: навч. посібник. Львів, 2003. 454 с.
7. Zgurovsky M.Z., Pankratova N.D. System analysis: Theory and Applications. Springer, 2007. 475 p.
8. Andrew M. McCosh , Michael S. Scott Morton. Management Decision Support Systems. Palgrave Macmillan London. https://doi.org/10.1007/978-1-349-02764-4
9. Daniel J.Power. Decision Support Systems: Concepts and Resources for Managers. Quorum Books. 2002